110

Trondhjems- og Aal-
dorgs
Præste-Krönike.
fra 1415
til 1663.

U. B. BERGEN
Ms. 110

U. B. BERGEN
Ms. 110

Erriidlen og Oelstrup Dogn Kald
i Zealand, Fuglse Herred

Krendlefr og Ulrdorpr
Præste-Krönike
fra
det Aar efter Jesu Christi naaderige Födsel
M.C.C.C.C.XV.
og siden forfrem
beregnet,
Af gamle Böger og Breffue, sine Hader,
lige Al. Formand til en Christe,
lig Amindelse smaaligen ud
sögt, og her anfegnet
ved
Jacob Clausen
Symb.
πάντα εἰς ἀγαθόν.

Esaiæ LII. 7.

Huor dejlige ere dennes Fødder, som bebuder paa
biergene, som lade høre Fred, som bebuder
got, som lade høre Salighed, som sie
ge til Zion, din gud er konge.

NB. Originalet af dette skrift, hvoraf denne Copie er tagen, findes
i Bibliotheca Academiæ Hafniensis i blandt dens Col-
lection, som Arnas Magnæus der til har skienkt, under
Nummer 872. Skrifftet er allerførst skrevet af Hr
Jacob Clausen i aaret 1654. / vide pag: 12 og sidste til.
skrevet af samme selv. Siden med samme dichten Tid og sig; dog
er om Jacobs Død med en anden haand / maa skee af Jacobs
Successor / tillagt baade i begyndelsen og ved slutningen
af samme Forfatters bekiendelse; Copiet er allerskrevet med al
muelig accuratesse, og findes ikkun ved in originale kunde
læses, er det rettet med ziffrer under ordet i texten ydfat,
allene og dersom i noterne giort en forandring. Nogle andmerk-
ninger fandtes udi originalet giorte og sadte in margine,
samme forsyning til dennes indførelse, da de vare kiære saa og
kaldte, dersom jeg har adskillige dog ellers forkastet,
sepparat i noterne, som hand fres. De andmerkninger, som
findes ved Forfatters navn, findes og i originalet, men tilføiet
af en anden haand. —

d/a.

Den godhiertige, retsindige og Sandt-elskende Læsere ynskes gúds Naade; og derhos til Andfang gives Tvende ting tilkiende, at betænke.

Først, at denne Kiendsk, og tiidre Bekiendelse angaaende Kirkernes Sandt til Kiendelse og Vedligeholdelse imod Jesu ord og Sacramenter at bevise, kan, saavel og som Kirkes Success-ordre, Lærdom og Bekiendelse, ej ikke af mig opdigtet, men udaf oldgamle Kirkelige Bøger, og af Dennem, som kunde gienkalde nutrue Pogrund og Kirkes Sabat, allene Forsikring gaaende om, ere fremdeles opsøgt og udlendt. Kirkelige Bøger findes ere i denne Herlighaard gamle forhenmen og nyttige efter min H. Formænds Død, af hvilke jeg fandt dem tilstrøst imellem, indkiøbt, og dennem dog Kirkelige Hr. Jacob Jacobsen i Østofte til sig forskrevet, og ere de beskrigten, at de allerede ere forkommen, som det fremmes. De Kirkelige Bøger om Kirkelige Dages fra Aar 1581 indtil 1608 kiendte jeg allene findes i Østofte, der jeg Kirkelige H. Hr. Jacob besøgte, hvilken dem mig laante, og jeg dem efter dem Død til den Kirkelige Mand Hr. Hans Hansen i Faageriup, mit Sette Hyrdes Kirkelige Embede. Udi denne Bog findes Hr. Mogens Hansens Dag og al Handel vidt udi sort. Hvis der om forskrigen Kirkes meldes, dem jeg for Udtagelse af de Bøger, som benævnte Hr. Jacob tog til sig, for med dem der fra bekom; og dette forøger gaver god Vidnesbyrd af adskillige mange gamle Mænd, som der medens findes for Hvarne iblandt Kirkegaardes Bønder og Byens Bønder, hvo dem vil bekomme kan igiennem læse. Dernæst findes Læsere, som nutrue dette efter følgende, hvilke og de gamle Kirke og Byens Bønder igiennem fare, sig at vidende, om vore Kirkes Patroner og Pogne Byens Navne. Ydermere vedet, at vores Hensyn til Hvorvore Kirkers Kirkelige Kald, som vi Kalde Kirkes, som og Byens, ligesom andre Kirkes Kirkes ofvere alt Krigets Ikke i Hvorvelse Sat, men efter at den sande gúds Kundskab i dette Nordiske Land ved gúds Naade er udbredt; Sat er dog at gisse magt, at der vore folk imod Nordens Komme i gúds Kundskab, da vare alle dem Romerske Biskop fra sin Vildfarelse for vred og af Hvorvore Forbigred forvendet til en ædel Christ; saa at fandt sig til kiendelig nyttig og vore Landes og Kirkes vore Forfangelighed efter andre; saasom: Klokkeld, Ligvogtninger, Kors Kors, Mønke Orden, Helliges Tilbedelse og ved de Helliges Dre. mender, mysterier og forbandige Sacramenter, mange daarlige og af S. Christo ikke befalede Ceremoniers tilsættelse, forvidne andet mere vore unødigt at opregne. Deraf kommer det, at naar Kirkerne skulle bygges, da skulle de ligge til saadan Bygning vidt om i mange Lande, at baade de

4 som tiggrde, og de, som kreften imod saadanen Kirke liggen vores Kiøbstedskilde
ind bilde sig skolte ligmen for gud nu høj for lianisten. Hermeden saa samde de og
naar de bygde Kirkerne, saadan Eyendom andrumhat nam af de gallige afdøde Li
ven, som skulde vorn den Kirkes Patron og forsvare; saa samt vorres Kirkes
til disse Lu Bogners Gotts dreves Patroner. Mrendelse Kirkes Patron finder dog
ikke bnefest i gamle Bøger og Skrifter; saa kan jeg dog spørge og os saare af
gode ligen gode gamle Kvinder saa i Nabolauget, samt gamle folk saa i Bogind, at
Mrendelse Kirke var Kaldet i forduen tid S: Nicolai Kirke. Nicolaus
samer vorat Biskop i Lycia, at Landskab i Asia, og efter sin død er blevne
Skibs folkes Patron, hvilken de i Havs nød søge for at være sagt i deres Veldfarelse
ved tilbaadelse, at han vilde forbjelpe dem vad for bøn til gud. Saadant
skriver Dresserus i sin bog om Helgene at vorn Lonan dem af, at S. Nicola.
ius mangang seilede fra Lycia til Egypten, og var i stor Nød, da bad han til
gud at baade vor og Vand stillede sig. Dem Nicolaus blef saa med kirken
canoniseret, og den 6te dag December vedsvarn af samme: Nicolaj dag. og at
samme Nicolaus saa vorde samme Mrendelse Kirkes Patron, Lund og agter dem af, at Mrende
lese Kirkes Indvielses dag, som kaldes gemeen ligen Kiørmisse, er falden forduen
tid den næste Søndag, som indfalder efter S. Nicolaj dag, efter gamles Lovbudning
som skiet nedven Kvæk vinder. Kiørmisse sigues at gøre sit Navn dem af, at saa
denne dag aarligen skulde den Kiørne og Klagres saa denne, som sin gotte
Kirken sin tilbørlige Indkomst, eller i det mindste lod sine komme det, som god villigt
ind kom var, eller og forskrivende sander Bejgning og erindelse af Indkomsten
at forbedre og gotte ved ligge. Men dersom Kornet da skal saa siges, os Kirke
mesten, da saa vores den vorde som nu aarlig kommelse om denne dag, saa hvilken
Kirken sorde samme vorde indviet, saa Maaned som den Sødiske Kirke Viehes Gøj
e tid Joh. X, 22. Et dem vor Bogner Kirke i Mrendelse er i forduen tid ved nest
S. Nicolao tilvorn, maa Navn dem af, at den er Staaden saa vor beliggende, at den
neden for dennem, som sid selde skinde sra gisses sig fast alles sorst sra Holland
i Diende, som nu Høj ved Kun. * og saa vin de sig i forduen tid, som Kirken Byg
te, mest sig dem saa nu Høj-Kirke, at naar de sejlende, som vare i Nød til borg
til bage dem af Nicolaum, at de da ved dit samme skulde nogad ind løse til den gode
S. Nicolaj Kirke, hvilken de i Bøn langt borst sar og agter Kiær. Hans Ols.
dorps Kirkes Patron samer vorde, som man ikke tvivle saa; hvilken vor navn ind tvi
velagen S. Lauridzes Kirke ved at Nogles brev and langmeds Oldorps Kirke gives
hav 1437, hvilket brev sor sindes, og os nu mangel vores Lu Skrivere vaar gam.
mels. og den Oldorps Kirkes patron S. Laurentii, til vorn og anmeldse os dem
aarlig holdet at marked ouckring Kirken d. 10 Augustii, som var S. Lauridzes dag,
hvilket Marked sor mogle Aars tid siden ved Kr. Hr Erich Andersens tid sorst res,

* Nachschougs Kirke er og dedicered S. Nicolao af samme Aarsag, sordi den og er ved Strand
sieden bygd, sor med en høj Kirke tjent til dets rettens parade i Bøn, som dog nu er afbleft,
de sejlende til største sorbrydelse. Simon Petræus, diaconus Fuglsan. Dette er skrevet
til i margine ved originalet.

afskaffet; Hvad sig nu Bogen bijnavnes Nafn belanger, da kalder Arnold Lex i
gamle Breffue og skrifter, Farendlef; Hij det synes mand nu gamel dansk og fijff
maner, at sige se for e, som det nu er nudum brugelig Fyderne grunder at
sige Serich for Xrich; og ni alle danske födes sige jeg, for eg, af det latinske
ord ego. Ellers kaldes Farendlef ond fit Nafn af det ord Are og lef, det vil: brød
Hij nu synes som frigtes güd og er flittig i sin Kald, kan jeg ueden sig med güd
og dom, kan jeg ind ordlig skikke bede, Hvad sullen Gaarden lysses Kongelef ellers
Gunnelef. Faarpe Gaarden fit Nafn af dorp ellers Thorp, det er nu bije, at der
i gamel, som meenes, Gaarden ikkun nord ran Gaard, som siden er giord til 4
Gaarde, ellers 5, naar man engang den Krones öde jord for nu Gaardes tilleg,
som de til Mand i Frendlef Gaarden i Bug; og saa er den nu bygte Gaard blefuet til nu
dags ellers bij. Galmindorp, nar og nu gammel bije, allene 4 Gaarde som blef af
Bruet, den H. Mogens Gaje lod i den stad bygge Dremersvold, og lagde dertil al Galmin-
dorps tilliggende, Kon, mark, og Bug etc. Hvorfor den del blefue lagde nu gammel dral,
som var tilbrun H. Mogens gaje er tilligen helsalden ejttes sin H. Kalder fra kie.
strup Gaard i Fugls Bogn. Saa er Galmindorp ellers Galmunds-dorp, saa kaldet
af en mand, hvis tilnavn Gaarden nordt Galmund. Hvor ved Galmindorp er bre.
mersvold sundered i et moralt for grafuen og begraven sielle mands skield, og al.
ler dorp blef giort en quadrat med grauen, om en fürkant vold, af hvilken
vold og graaven er bleuet; dog nordfor samen vold skiöd mesten af den Dremer,
liggende Dremerholm ved Kiöbenhafn, det er saaes ikke nogen ligne. Østen
for Galmundsdorp laae nu bije, som kaldes Kielstrup ellers Kielsdorp, af den
förste sunderede Kiel. Den Gaarden og den Gaje, nordt fra som Kieldorp laae,
kaldet bijgge i gamel tid ad Gieven Baad, som af Bijnen kaldes Kielstrup gaard.
Bijnen Gaarden nordt til i mange aar ejttes at Gaarden er bygt, og nu for nudum
fold beboed i Bogen, som i samen bije nu boer for; men bije Gaarden nordt
nu ommaaned skiön bije med tilleg og forliggend, hij til dijen 4 Kielstrupgaarde
Gaarden Kirkehof, samt al mark og Eng liggend, som nu hör til Kielstrupgaard,
som med tiden blef kaldet Bijendergaard, fordi den laae Bijerne ellers Bijde ofte fra
Dremersvold. Den salb: Frands Lijkke fik bygt disse Gaarde anneligen i
Bije ejttes sin H. Broders salb. Sijen Anno Lijkke, Gaarden som aar 1643 kaldet
bygge Gaarden giörn ümaden, og lod alle Cuearne for dele allene til
3 Mark, dog blef nogle Cuese saa Gaarden beskaffende, indtil salb. Erich
Gaad fik den i Kje, som lod de gamle Forfalden Cuese sket nödtage. Skolby
4 Gaarde har Bijerne for, siger de gamle saa ad navn kaldet af ne Skov, som forden
tid Gaarden staad paa Nordsen, dennen bije tilhöring, baade østen og Bijerne for Skolbij,
dent nafnes for e Skolbij sostre, siden afhugget og afrijdet. Hjelstorpe, den
Bijerne sijde Bije ved Strandben, Gaarden fik Nafn deraf, at der Gaarden bord Fiskem, hvilke
Gaarden og Gaard nok ad beskikke med Hjelen ellers Vodgarden der Bijerne for ved Kjö
sund at fange og fiske; og disse fiskere og Vodsangere Gaarden med tiden giort skatte.
ner til gloja-jord, og imod Strandben giort sig Kiöbenn Mandre at saae i. Bjerne

Og siges ofttes sammens Meening af bier, som der gaa vered mange, og det danske ord
nes, som adskilligen bijnes Navn sidder paa, og er at nes nu Eide ved Strandene, som Hel-
lenes, Hallvars etc. alles og nu ord og Eide ved Vore og Gaar, som Vestved, Nesbij i
Vadland ved aaen beliggende, der af Bønderne. Paa Bjernes sijnes ikke at kunde
faa Valdes af noget Meed, der Kunde gaa Ind Barn; ligesom Bernsnes; Hvidjegaa-
de Borne Valdes dette bij Biarsnes, at den Gallas sijnes at gaa Vaxende Vatte Mar-
af nogle Vaxer, og Hojneds Skibe, og smaa Bierge, som findes sijnede Biernes forved
nesset og Eidene til Strandene sig udstrekker; I: de saadanne Vaxer gaar og Bierge
mark, som ligger der ikke langt fra, sit Navn: I og dette Meening bekjræfter dets af,at
Ki Biernes, og G ~~mangt~~ i Biergrav kiv Bogstaf vere mangfold i Gamle Skrifter.
Paa vore gamle danske gaar Valdet dem mellem Navn, Kaun, allermest at skille
G fra K, gaar de saa ne ofte i dem sigur, som skulde betegne Bogstavet dem
Klungerkaun I: som F. K. Kaun. F. G. Klungerkaun :I; Tvefoldigen sijnes det mere
at Biernes ne saa Valdet, som ne Strand ord, ved Gamle mand sig ved Kaun bjerge
og vorn; thi at bierge sig er ofttes gammel dansk, at befiale sig ved. Eldre at,
Biernes skal gaa sit Navn af Biørnen, som Biørnenes; thi ne Biørn gaar no.
en gamle danske Valdet Bjarn alles Bjarn; og er det saa, da kommer det deraf
at de som bor paa Vesttes ved Skov-Bøe Kgn, og ved Lia Vaald Strand, skulde bi
tidt vænne sig til ne Biørnen Natur at bide strøt og Kuld; saadan naturlig
vænne Valdtes af vore gamle danske BIARNAR. Biarnijlar, dets Biør-
ne ild alles Navn, hvor om Vand læses den gode D. Wormii Lexicon Runicum p.
16. Dog Biørnen ild og Navne maa de sig ved sijnske, som ved Biernes bor paa den
Gaar Vesttes ved den Vaald Strand, hvor de ved gode Naade gaar ved at bide, men
tidt at bræude, uden de det skulle gaa langt borte. Olsdorp, saa at sijges
ligesom Olufsdorp alles Bij, den som Bijnen bigte af bagijnelsen; det er saa klart
og sijndigt, at der ikke kan imodsiges; og naar olsdorp kunde skiøn gaar ved
tilleg, som alt det lille Byge gaar sit Navn af, at der ikke skulde med tillag og
Bedrifft saadanne bijnder gaar der mange i dette Land, som mange mellem vered af at
sijge. Pugerup, naar ne Bij ikke langt fra olsdorp beliggende østen for, ved Gil-
Lee vaar Tue gaar, og Valdes dette bij Pugerup ikke af Puke, det er ormen paa
gammelt dansk, som Wormius kalder Lexic. Runic. pag: 103. Mane af poge, det er
Dragen, ligesom smaa Skolar, i hvilke børne først kundskiffer, førend de forsendes
til de store Skolar, Valdes Klugskolar; thi disciplerne ved dennem kom i Klun som
Hogn at agte mod anden Trivials Skolers Disciples for deres ungdoms Skyld. Saa
maa Pugerup vore Valdet af mange Karle og Koner, som den først gaar bebiggad,
hvilke siges gaar anlat børne, og mange smaa Hogn, som i deres børne Lag Larm gi-
ved af sig at valdige Op, det er ofttes gammel dansk, Haabog Skiald, som Horop
ne den Eij, som ne gaaske Gior i Marken grimme fra sig. Ligesaa ne Pugerup, ne
dannelig, som der kan Gives langt fra Dom Hogn og Dragen Gaar deres Skrig lang
alles og at pugerup ne saa sagt, som Pogerup, hvilket ved det samme; thi Kaup, som
Wormius forgiver Lex. Run. pag: 106, ne Haadsig vaab og Forvisning, som og tidt ef-
ves i Hogalag. Disse stue gaarde, de kiøbtes i olsdorp, og stue maaskee i Puge.

vrup sognes H. Fru Palle Rosenkrandts til Rosenkrands taget af bøijen, og i
gien som Oldorp gaard laae, lod opsette det skiönne Herre-sæde i Oldorp Soge
som kaldes Langholm, saaledes benevnet af den H. Herres meldb. gode Kiær.
Sviin, Sviin Elisebeth Junge. Bøijestæt fra Langholm liggre og til oldorp Soge
til gaardene, som kaldes Pilede, af mange Piile som der nu lagt rund paa; og
nemblig Nord-Nord-ost fra Kirken liggar den Bøije Asenbylle, som kaldes i
gamla Daga, gemeinlig gamla Tuna ödemörk: asmundbylle; asmund gaves norsk
nu mandz Navn; bylle betöddes i alla slige Bøijers nafnelse nu liden bøije, og
nu diminutivum, det nu, nu forringad ord af bøije. Paa nu den som asmundbylle
saa mangel felgt, som den lille bøije som asmund lod bygge. Dette maa nok
nok anlangende Forklaring til denne Forrige Beskrivelse; nu skal
jeg ogsaa gaae om Kirkestuen i norden ogsaa andre.

Den velvillige Læser kand sig ikke behage som
godt er, og af vedfindig Kierlighed vælge
det, som bedre kand erfares.

Psalm. LXXVII. 6

Eg tenkta gaa in Daga af gammal tiid,
gaa in thar af aldrigzad.

Arendslefs og Oldorps Præste-Krönike

Kunde vel begyndelsen giöres i tvende Maader, den første Maade
at handle om de Catholske Tiders; den anden om de evange-
liske; men eftersom saadan Kundskab om
de Tre Catholske, som saadan kand gives vorder for ret for-
stodionen, da maa det saa löbe sammen,
at Forfatteren dog Kirkeligen ved
Komme kaldet adskiller fra Tiden
anden

Her Henrich Ragai
den første Præst til dette Sted som mand kand læse om, og den første, som fin-
ues, at have havt Oldorps Kirke til Arendslef annexeret.

Kiirkefaldet . . . . 1415 } Præst her i 25 aar.
Jorddøede . . . . 1440 }

Siden vor Herres Jesu Christi naadelige Fødsel vare forløbne ofte Kiendsgierninger,
mogle, forinden vore Forfædre i Danmark vare gudelig Naade blefne omvendte fra
den skabelse, at ovenskrefne de dunen tilfölges, til Christendommen i liuflare Tider at tie.
den saakaldte gud. / vid. J. Cliveri Episcopi Hildesh. p. 445. 474. /; og eftersom saadan gudelig
Tidrigs oplysning giid ad til Religionens forandring, kand alle fiender og naboer fra
det ikke langt paa, at jo Tolland med de allerförste Danske stolt have samme den
sande gudelig Kundskab, som Frisare, fra Sachsen, Mechlenburg, Holstein og Friisland igien
til Tolland ad have udbredt sig over al Danmark. Mogle Kiendsgierninger skee om dette
fra den første Christendommes da gienkaldelse forbigangen, forinden end det nu blefven saa
vidt Bogues forfattede og Bogue Kirker alle Steder opbygde. Naar da disse Kirker
skee til Arendslef og oldorp Bogues nye opbygde, skeer ikke ingenlunde; thet
maa det, som og den gamle Sagn, at Arendslef Kirke nu maatte oldermoden oldorps
Kirke, og at bagge Bogues have i gammel tid været med hinanden nær Slegt, tid.
til oldorps fold blefne indgiftede, og med Ouerigheds forlov skiede den anden Nafn
efter Pudevup, Biernes, Pilede og Asserbille den mindste del til sig, og bygde sig
en ny Kirke, Kalkede sig og fandt en Skat, og lagde Gaarden nu gaard til at bo udi,
hvilket, som vi Tauvids ofkiön i Biernes ibenes; hvorfor og samme gaard ned-
denne dag nu anderledes saa indgiftet ned den anden, gemar og ikke almindelig
Kirkens, Kirkens eller Degnens, som den anden i Biernes gaarden, men allenes
Enemands Rette, for sin Salmesse vedk. Forbinden samme gaardes tilliggende, Engs og Old.
ens Skiel at have hafft i brug den jord, som nu beliggende i Oldorps Kirkemark
i Asserbille mellem mark, og blev Arendslef Skiels gaard tilforn, efter at Bog.
gen blev lagt til nye Skiel igien; hvorfor den findes ikke, som anden steds,
Kirke-
nes gaard; thi den gaard i Biernes ved skiel forandring kom tilbage igien.
den gamle skal kom Tiendefag og Tilliggende til oldorps Kirkes bygning nielsag gaa

10, gaaa forbi; saa efterat den sidste ikke vel ad noon grunded; dette ansaaes jeg af gamle Boger, at bagge disse Canoniske Kirker laange ofver 100 Aar stod ladne nord til Joba under een Prædikant disse Kirker ad betiene, saasom nordfor Kirkerne kan befindes under Provstedømet disse Kirker ad betiene, saasom nordfor Henrich Ragaj, som i sin gamle Probsts bog undertiden til det aar 1415, hvilket var det samme har, som Johannes Hus blev brendt til Costnitz, forend han afloste nogle aar, i hvilket Canc. Hr Henrich Ragaj først er kaldet til dette Sted. Det siunes vel ad Olsdorps Kirke med tilgiørende Byer er først lagt denne Provst til ad annekt; at saa saadan Conjunction imellem Sted og Kirke olsdorp Kirke, og den imellem Marken; og efterdi Præsten til Olsdorp Kirke havde besværligt ad norn sig ad det liggende Bogn, maa han norn tillagt fra Kirken til nedre Basnæsden ad vijsle sin Tiende i Arendløf med Landgilde og al Herligged, som til dets med rette laae til Olsdorps Kirke; da de gaardene norn de, som nu dem gifve aarlig Landgilde til samme Kirke præsten, som Hr Peder Dues, Bogvasgaard, nu fremist afdøden, hvilkendes aarlig til Olsdorp Kirke 3 Pund Byg; den anden, som Hans Nielsen nu i boer, hvilkendes til samme Kirke aarligen i Pund Byg:); Dog nu denne Kirke blev annexered til Arendløf, maatte Provsten Hr Henrich Ragaj, ad disse gaarde med Herligged skulde følge samme, gifve den for Olsdorps Præst saa mogen Tiid fulde Tiende; og derfor aar 1437 indgik han Forstandelse 22. Maa, /: Olsdorp Bogn maa da nogle tilforn norn samme til Kirke; men for samme Forstandelse maatte denne Tiende Olsdorps Kirkes Tiender, hvad de vaare, blandt med til Pligt for Vikarpen i Odense at undrage, hvorfor samme skiftet Tiid og Betaling til Provsten i Vaarpe, som da nas Fugls Gaarde Probist, at han skulde den Dag for Korn, Probisten havde stoge laved norn, nu 14 Maaned, som i den Dag nedun skulde, men de havde snorud, hvilken ombytning Kiøbe ved forskr. Provsten, med at det gods i Arendløf, som omtrimstedes, skulde til Kanikes Kirke i Olsdorp, og ikke til nogen Provstebord. Dette gamle Probists Brev nedlagt vorder Brev, findes Beliggende ad ofvenfor i blandt andre Provsts gaarde Breve. Derved er den Knib blevet stillet imellem Hr Henrich Ragajs Tiid, som skal norn død 3 aar derefter; Nedren findes jeg ikke om Hr Henrich Ragaj; Hans Gaarde dersom skrevet staar med en προσωποποιία, i hvilken han indfører sin Tiltale, og derpaa ad give sligt ad

Archilochium *

Ded aar Johannes Huus blev brand,
er jeg til denne Kirke sendt,
en Provst alt efter Pavens skik,
og om min Rette trette sik;
jeg tænkt af Olsdorps Kirkes Korn
at blive rig; blev død tilforn.

* Sic n: forte ab Authore vocatur Iambicum dimetrum acatalecticum constans duabus dipodiis, sive octo pedibus; velut 8 syllabarum Trochaicum dicitur Alemannium. Corv: Rhythmol: p: 6.
Ἀρχιλόχιος quod dicebat Hipponax quod multos poterat accommodari. vide Adag: Erasmi pag: mihi 10

II Hr Peder. hidkaldet 1440. døde 1478. Provst her udi 38 aar.
Efterat Hr Henrich Ragajs død var Hr Peder sidekaldet disse Kirker at betiene og naar dette Hans første Aar, i hvilket Gud kald Hannes bekiendt, at mærkeligt Aar for det

nyttige og saam frügt barlige Kirkestrivens skyld; da forsk saa fuerdue af Johane Fau.
skio til Maindz i Tyskland. Saa vi kirken til tog andi-Christendomb, og Kannus vild.
farelses naadelige norte saa i Dannemark, saa vel som andre stads; Ehrikut var og drag
ad vraagte, at Kong Erick af Pomern, som Dronning Margrethe tog i Vagnuulda med
sig, var saa syst af de Papistiske tosser med bilent oc den falliga gudens bespotske, falli.
gen Kanninges adsom etc., at saa for sligt tog sig en Kirke saa til den falliga gud, man
saa nogen klar sangen af Postassen, Gnoyfua saus undersolthes maatte saa dyrt vaal,
sonere; saa saa indigiem i Dannemark med manga nya Norte og Modes, og gaa Rosbuch
manga barliga dansta Bader, undersolthesen til allers störste misbrug, saa for aarsa.
gnch sad og mangad ondt, at saa maatte ed dem igiem a Kigand, og ikut Kongel. Kage.
mynte Kan saa til Kirstig Christopher af Bajeren aar 1439, som klag nu Carsmelig
Kongen oppa Dannemark og Norga, and og med Kirken ovar Bnavrig. Saa fuard un
dum Kamliga Tosser Kom til dette stad, saaus saa sjord dre Kuttu sigiem, om de Kunch
olsdorps Kirka Kinnepen, saa for i sin Henrich Kagajs Cisbovia ne ommeldet, og dersor
ind skrunch Klobissens Dom af Torpe for Bispen af Othense, formanmedes, ad ufftas,
sj Bispin Kunch gaardens Landgild og andre Kirkegod gaanch fuldt olsdorps Kirke för,
med nogen anneseringskunch; da bisken saa og saun Kirkegod ufftas anneseringen at
nisse; men sligt Kunch saun ikka galingen; sjgdet klag alt barnisk, ad disse gaardens
Landgild vars olsdorps Kirke nu barnilling for saus Sudkongens vinegrds skyld. Nu gav.
de Arendes Kirke olsdorps Kirkestulig Sudkongsk til, dre med skulde saa tack sig nogen, og
olsdorps Kirka skulde fulen nu nisse, det sun för mist gaarde saa nogen tiid af de Kunch
gaardes i Arendes beliggende. Saa gaardes Bispe Gunnelsen i Othense dömde for
Peder i Arendes offbenta Kunch gaardes fra og dömde olsdorps Kirke dem til; dom.
men finder jeg ikke Kommend om dennen Her Peder, andet med ufftasej det befinder at saa saadan
nevnd Her Kolufs Formand, da gaadar saa Land indtil aars 1478, dat var 38 aars. Nu
sigen de gamle, ad denn Her Kolufs Formand vars og Provisor, og at Her Kolof saa ufftas
saa mand saadan baade til Kirsten Kaldet og Probist-Embedet, man dro om av anden
ikke Kirstligt funden. Nu ind fores Her Peder ligesom i nogen Kastan sin Historia
at ende med ufftas følgende

Anacreondico.

Udj dette aar, der jeg blev Præst,
er Vrjcksrie paa færden,
min Formands Lagkom venden best
jeg meend' at vore vunden;
men der jeg kom til dette sted
jeg anded fik at vente,
den sag gik olsdorp Kirkemed;
og lang tiid jeg her tiente.

Anacreon: a quo dr. carmena
nacreonticum: sjut Beta Kyrig,
e Teo Ionia urbe oriundus, a
Cyro rege pasfe, aut Fabius
Senator Prætor; poto in lodis
Kausku uno pilo, strangulatus.
Plin: lib. 7. cap. 7. tom. 1. pag.
mihi 301.

iii. Her Kolof. hidtaldet 1478. döede 1511. Præst og Probist tilligie i 39 aarr.
vars 1478 den salig og höylonlig i Kuskommelse Kommung Christian den første af det
Kaus, og første dansta Kommung af den oldenborgske Stammen, sander til sorn bispe Kaus i
Kom, sanner saa med Kamliga Mijndigend og fordon, skikket den höjen Skole i Kiobnehaun.

ik, Dauin Laus, som dette vor Nedrenalaeds første Academie først stiftet er, efter for-
drev Hr Peders død er Hr Rolof forordnet at være Rector til Arendlef og Ostrup Kir-
ker, Provst og Probst i Fuglsoe herred*. I Haderup findes ved Probste Gaard, som første Hr
Rolof Gaarde indtil aar 1580, og siges siden Hr Rolof at have kaldt den otherste Hr
Anders Vicarius og fuldmegtig over al Jolland, til hvem at være nobiliteret og forsiglet
af Kongen. Er det saa, da maa den Gaard vorde i den anden lige dansk folge, dog
for Gaardens Huid kaldet: Imod Sydsiden til Vandmarken Kongen igiennem Nyekland liggende,
som i Rom, at Gaarden der slig nogen over Tunds vand findes, ligger for Landsbyen
allene for flittig og nærsom og Kunst; og Tunds Gaard saa med kirken vorde forordnet
til dette Kald, og med den forrige med nogen Vicari blandt aflagt; Findes for vist at
Dogen Gaard, eyelkat Hr Rolof Gaarden for Gaardens Kald saa Arendlef Dogns Søn aar 1583
Onsdagen nest for Egidii Abbatis dag, liggendes, at Arendlef Kirken Gaard for Gaard
dermed fri overdrifft i igiennem Hjeldstofte ud ad Bag Fad, ü- ilandt i alla maade, at
ingen Gaardens dem det formenend eller dermed gnag og plage og gjøgard. Saa al Gaar-
delen om dette Hr Rolofs gjerning tilkiender, at Gaarden vorde nu nijttig mand for
Landet, for Gaardet, for Dogn, og for Kirkens skabt, saa Gaards vane og rigtig ri-
dens, menes Arendlef er til. Ved nu og dette Gaarden til bestendig anordning, at Gaarden Ga-
mes plantet de Kager rundt om Arendlef Bidegaard, som mand fra mand vand at
male om indfil vor tid; Gaards Nasa til det bedste for slig og anset at ofre Kirken; og
dersom Gaarden Kagen Gaards sat og plantet det første vaar Gaarden Kone til dette stød, da
belobes det i dette aar 1654 til 176 aar fra den tid saadan ziirlig plantede skal var.
Gangsamelige tid Gaards dem Hr Rolof dette stød bekiendt, nemlig aar 1517, da Gaards afstaaende
Hr Laurids Gipson stød kaldet er, eyelkat tid vedrager sig til 39 aar. Indtil vorder, som
mørkelig er, en finder at vorde andtagen Kyrkes Kongen til underretning om
dem unge Kelige gamle Mand. nu allersagst dem gode Hr Rolof ligesom selv
gerne lig sin Lifsaand Kontst afsvinnig med saa følgende dens

Heroica **

Jeg følger nu herneft, som Rolof heder med ære
Jeg blev Arends les Præst, straz Herreds Probst at være,
Der vord Academie blev stiftedt i dannemarks rige,
Paven gjorde mig fri, jeg tord ej nogen mand vige.
Sogned glemmer ej mig, thj jeg saa Arendlef-Stefne
Vilkaar bragte for slig, at Kiere breve mig nefne,
Mens de eeger bestaae, som sig om Kirken udbrede,
Rolof glemmes ej maa, thj han dem plaadede sprede.

IV. Hr Laurids Gibsön / : den første evangelisk dog falden fra den Catholske Religion reformered : /
hidkaldet. 1517. reformered d: i Religions handel sat til rette 1537. døde 1554. Provst ved
dette sted i 34 dar.

---

* Provincia ornithopotamiensis propositus; thj Fuglsø Gaardsfit Navn af Fugle Navn bygge og grundet
dersom i Tunds og Rom; og siden som findes ny Landet derfra; dersom Gaar Fuglsø Kaldes ornith-
opotamia allene vatten ornitholimna. dette findes in margine i originalet.

** Gaadant Heroicum Kaldes allerede Arrhoënsianum, ab authore M. Andrea Arrhoënsi, som skrev at
vinne Engelmenaligen Gaarden først paa sundet at bygge til sit Hazaemaron danicum, Kloster Kloar i Dvale, men
om sider er Tunden for dagen. d: in margine i originalet.

Det er os alle vitterligt, at den babyloniske Gorn, den rette anti-christ, den Romerske Kaar i sin allerhøyeste Flor, begyndte ved voldelig at holde, og jo dieren og mere at falde, den tid Gudz Mand D. Morther Luther i sor os og alle billigen i Gudz lig ligesom salig Hukommelse i begyndte at oprøre sig mod den falske Kaar, som i Aaret 1517, og saa vidt kiendt at begynde at aabenbare den sande anti-christ; udi dette Kaar var nogle Herr Rolf, den vorkalige Mand i dog Kaarets tid som med andre den tids grisbligen: sat døn død. Men at gaa skulde Kaldes Kaarets tid gaa, det skrev efter gammel dom og mening, førdi han kunde ikke andet. Ellers var det saa langt fra, at vi kaarem ville dømme, at vi jo satte det til gud allene, og bekiende, at den samme gud, som i den store forfølgelse under Achabs dage, mere end 7000, som ikke kaarde bøyet kne for Baal, endog Elias mente sig at være ene om blandt alle dem, som trofaste kiente gud den sande. 1 Reg: 19, 10. 18. Saa skal saadan Herren og gud kande sig ved mange kostelig vidunderlig bane, vant under den papistiske vildfarelse, hvilken vore gud skal og ikke vore den bekiende. Udi dette saadan tider, da Herr Rolf døde, og H: forbaad Luther kande begynde kaarens vildfarelse ad aabenbare, skiønt det af gamle bøger og breve Herr Laurids Ibsen ad vore i Herr Rolfs stad siddende, skulde den tid dog allerede og ikke kunde bekiende at bekiende. Daa kaarde saadan Herr Laurids i Kallundborg og efter den tids kaldelige maader bekiendt bygge disse kirker ved den ene 20 aars tid, før reformationen for alvor gik for sig i Dannemark; thi endog H: og høybaarne Hukommelse Dronning Friderich den 1ste af det vare ved efter at være vunden den rette religion over alle steder landet ad fremme, og kaarens vildfarelse ad udrydde, saa kande dog dennem allerhøyeste kiendsgierning, saa ved som vore Majestæts høybaarenlige Dåd, den gode fromme og velbyrdige Dronning Christian den tredie; og den store høybaarne salige Herre blev kronet efter mangen Modstand i Kiøbenhavn aar 1537*, naar det vare kongl. Majt. første omsorg, at fremme gudz ord, og fordrive den falske gudz kiendelse; hvilket for det ypperligste skal vende, vedrøre den gode Herre og vor nu høye konge udi saadan sin kronings dag alle kirker i Dannemark både reformere og rette efter den angsbergiske bekiendelse ved D: Johan Bugenhagen; til den baade fremgang blandt vore mange Evangeliske Superintendenter i forrige Herre-Bispedømmers stad, som aarene til forinden 1536 vare afskaffede; Daa efterdi denne vor Herr Laurids Ibsen blev sat til rette, og var blandt grundelig under vist i Religions handel; og var saa blandt sig til stor Salighedz gloede nu ved evangelisk Predikantom; Gaud Herre og vore den første Frugt, som saa dette stad havde land i Østerlab, og strax udi sit ægteskab Herren saa undlagde sig dette mørke i sin Bigvadarving at forny og øge sin Herre og der for brugt til sit gemene Bedste, og disse gudz ord af Heb. 13 Cap. v. 4. ægteskabet er hederligt iblandt alle i Symbolum: Honorabile Conjugium inter omnes; dette besynderlige mærke, som af saadane ægteskabs

* d. 12 augusti 1537. kronad tilligemed dronning Dorothea i Kiøbenhavn. —

Ih Skudsmaalinger er undtagne; Saasom ogsaa den H. Mand og Kone neduun giver andre saadanne gode Lærdomme, som nyttes følger **I.** ligesom den første ved dobbelt Giæste, saa skeer forening ved ægteskab imellem Mand og Kone, at de skulle alleene være at Giæste, ad dennem alleene bør at gaa ved Giæste og ved Sind i alle ting, som Gud allene udtrykkeligen siger om den første Christi Menighed i det nye Testamente Act. 4, 32. Hvor venlig vaaren skeer dog for slig Kiærlighed imellem, som skulde være i ægteskab til Sammen. **II.** Derved skeer at mindre Giæste ved det større; det større er Husbonden; det mindre er Hustruen; saa er Gudsfrygt af Mandens Hjerte, som Gaar Husbonden allene ved Siæle Gaar Tiod. Gen: 2, 23. 1 Cor. XI, 8. og ligesom det ydre Giæste stedder sig ved siden, medens det indre, saa stedder sig Mandens Hjerte ved siden med Gemerker, at Kone og Børn skal være ved Gemerker. Gen: 3, 16. og 18, 12. 1 Pet: 3, 6. Man dog skal Manden vel takke, at han sin Hustrue at være som sit ydre Giæste, som dennem siger udtrykkeligen, at Kone skal være i det Hjerte dømme ligesom ved Hænder, med det som Kone vilde gjøre imod Mand, med det samme vilde gjøre imod sit eget Giæste. **III.** Ydermeere bemærker det ydre Giæste i figuren imod Hænder Hjerte som allerede ved første Giæste Kone ikke var af Dyrs, det betyder, at Kone skal være Mandens i ægteskab ligesom den dobbelt omsyn og Giæste Bekjendelse for Gudsmænd; for Kone de Kone ikke ved Giæste og ved sig at sørge for, men for dem saaes Kone at sørge ikke allene for sit eget Giæste og sig, men og for Hustruen, og ved for Børnenes ved. Thi den som nogen ikke bekymrer sin og mest sin Huusfolk, den benægter troen, og er værre end en Vantroe. 1 Tim: 5, 8. **IV.** tilmed vender alle Giæste-Hjerte og ad, som de vilde være sig ligemeget til Gemæne; den som vil og skulle være retskaffen i ægteskab, da bør det at betragte den ting, som være ogsaa til, og ikke de som være paa Jorden Col: 3, 2. og den som Kone Hustruen, skulle være som de, der ikke Kone 1 Cor: 7, 29. thi den som vorde liggende for S. Jesus Christus Fødder, der skulle og være Giæste ved Luc: 12, 34. **V.** endelig de Kone Hjerte ved Giæste bekjende ad bekende Ægteskabs sande bør at være i ved Huus, som tvende ligge Hjerte ved Gudfrygtighed, dydighed og ufortagtighed; saa ad Børn og Huusfolk Kone saa de være gode Giæste Matth: 5, 16, og skulle sig i dennem, hvor ledes de skulle sig i alting forholde.

Dette siger Laurits Nilsøn Kaas ved aar 1551. vorde i Leira, og Dominica Cantate Kaas vaar Kone død at Vognemark, ved Langeland Kirkemark, som findes der iblandt Bisp Gunnere. Men Gud skal Kone være Gemahl, efter ad Kone Kone bygge disse Ord vore for ved Siæle Frelse ustinet paa 34 aars Tid; og giver Kone os sin Hjelpand Kone til ligne at forstaa, ligesom Gudsmænd Kone signedes efter skrevne

Alexandrinum.

Sic dictum ab Alexandro quodam Italo carminis hujus auctore, ut censet opifex

Her Rolf døde bord, der Luther gud til dre
guds ord med fremgang god begjndte først at lære
da blev jeg kaldet hid, og efter mine sjæle
Bedende dette sted; til jeg forstand og sid
Lov skee den Herre gud, som mig saa vel omvendte,
samt alle danske folk, ad vi guds vej ved kiende.
Jeg var den første Trost, som udi Arendal
Til helligt Ægteskab først frid given blev

V. Hr Jörgen Ficke. hidkaldet 1551 døde 1565. Præst her i 14 aar.

dem anden evangeliska Pogun-Præst til Arendløf og olstrup Pogunr saaner nørd Hr Jörg
Jörgen Ficke, som nu kaldet bleff saaer effter Hr Cadrits Ibsöns død, og saaner denn Hr
Jörgen nordpaa dette sted den første gang, som saaner sand og lost den gamle salligen
kyrkt paa dansk tungemaal, effterdi den naadige gud og nagte og skijndelig den höije
øvrighed paa Arendløf, kong Christian den tredie til mange god aftrenthe gud salli
gen naame til døm, at den H. gode saaer da iblandt andet lod og Bibelen fordanskes, og
i trykken bleff saa stor med de riider, som Hr Jörgen Ficke blef dis Patrimonii Ecclesiæ
kyrkt allers skedisem. Under denn Hr Jörgen saaner den Kristeligen Fundation af
disse Pogunr nørd paa det höijeste; decimanderne nu 88 i tallet, hwilke forø
dem den rette tiend effter ordinantzen iblandt andre saae Rudsul saaner gifued nu
stor Gulmisse mad, hwaer boe maae 176 bröd, al bedste flesk, fjaar, i madstue etc.
saaner denn gamle første skrifft bog nu at læse, som findes i Ostofte, om den nu
kan nu forkommen. Effter gammel dom og mening saaner denn kyrkt nørd Suc
cessoribus suis ex parte beatior, vel eo probabilimum nomine, quod ipse neg fuerit
filius neg Nimrod *. dog saaner denn Hr mand og gaff sit saars i andre maader og
under sit saars salbefalede de Christi ord: vil nogen komme effter mig, saa forsage
sig selff og tage sit saars og følge mig. Matth. 16, 24. Dijrdelig saaner saa og
stedse trøstet sig med, at saars sut og trangsilse, som er saasat og lost, skulle gide
en saa ofte alvaarlig nu omig nigtig saarlighed; derfor saaner saa til gamen,
«en Bevog bruge dette Pauli ord: denne tids pinagtighed er ikke aden herlighed værd
som skal aabenbares paa os. Rom. 8, 18. Med hwilket Bevog saa bage saaliguen
omkrenes dette saaer Pigued-mærke ☩ at kores igiennem ad Diskelslag, nu
«ker nu vinde kunde; hworaf korsat betyd- den denn tiedes pinagtighed, men kund,
sen betyder omighed. korsat ✝ saaner alle ungen kunde, men ieg ○ kund saa
saaer ingen kunde; saa saaer og denn tiedes pinagtighed nu god og salig mede for
de vaadsiedige gudes børn og taalmodige Jesu Christi korsdragere, men den
paafølgende omighedes herligedd, som skal aabenbares paa dennem, saaer aldrig
kunde. Dennelle Hr Jörgen Ficke saaner beskreven denne Mayenighed i Arendløf
og olsdorp Pogunell fra aar 1551 til aar 1565, det er i 14 aar; hwi saaner døder
tiid og aar er saaer af den raun, som hig gnes ofnes saaer gaar i Arendløf kirke
gaard med andre Hr Jörgen Fickes gaarde, hwilken saa per πεο βω πο πελεν ind til
«en nogen om at melde nu dags følgende

Aristophanico
Ved de tiider som Bibelen gandske
Først blev ijnskelig prentet paa danske

Aristophanicum dr. ab Auctore Christophano, q Poeta fuit Comicus ex insula Rhodi oppido. —

* dersom de Chaldæer gande forstaard hijdt, da vilde vi skiønne vijs sige, at de gande skal
«det Nimrod saaledes: quasi Nine-berot, d. nu som kaldes bjerget andre af mennesken.
denne anderledes findes in margine i originalet.

Jeg hid kaldtis at prædik' og lære.
Kaarfet taaligen vilde jeg bære,
Gladen siden bestandig at nyde:
Sligt kand og saa mit mørke betyde.

VI. Hr Torgen Madsøn Grüm. Hid kaldet 1565. bortdøede 1587. Præst her i 22 aar.

Hr Torgen Grüm kaldes vorde den første evangeliske Dogn-Præst til Arendals- og oldorps kirker, som efther H. Hr Torgen Fickes død er forligne sidekaldet. Paa de tider og i samme aar, som denne Hr Torgen er hid kommen, er der anrettet af de papistiske i Hispanien et stort blodbad. Thi de ikke kunde i disputation bestaae den evangeliske, hvilke brugte kandens første ord Gudsord Eph. 6, 17. da kaldte de samme Martyrer bøger det saa vidt, at øxvigerne maatte bære det vanhellige Sværd i mod den evangeliske og sande Jesu Christi Bekiendere; der blef vandfarende blev første Inquisit i Hispanien, som den begyndte paa anden steder efther samme Canonske maneer blev optagen, da den kaldet Inquisitio Hispanica, hvilken vandfarende Inquisition og vandfarende Inquisitores alle først forsøgte i Nederlandene, hvilken inquisition og vandfarende Inquisitores alle først forsøgte i Nederlandene, hvilken skiød der i landet, som lode sig ville døbe, mand efther daaben vilde beholde deres sædvanlige ceremonier og skikkelser; mand sagde efther at Luther kaldte andersgand evangelium ved at prædike, den Romerske Anti-Christ til dødsted, da brugte den inquisition imiden forskiel imod alle, ikke allene Kiøbere, mand nu kiøres som kiøer i vinagte maade, uden forskiel for at vorde anden Religion ved den Papistiske tilfølding; som skiedde i Romer. Udi de tider og aar, der disse Hr Torgen vandrede omkring, da regierede Kong Frederich den anden og de Romerske; og i samme bekymrede tilstand er det første begiandt af Kirkerne over alt Kiøgad / Kirkerne i Nederlanderne og de som navnes vore Patroner, natus undertagen / at de vilde gode villigen kiøre af yderste formue Kongen deres Herre Kongen til Sødrenes land til hielp med Krigs skatt og andet. Hvilken vanskelig Krig, krig Kirkerne kaldes og undertrængt saa kaldes efther Konge, at de kiøre saadan villigen giennem efther sin Forordning og ikke efther sine Konge, 10, 12, 16, 20, 24, 30 pCt, alt de kiøre efther sine Frihedsgaad, som er adskilt af det gamle skatte Kapitel, som er indført i vore Kiøre dag. Efther dette er saadan frivillig skat blevne tilsagt skatt med mangen vand følgende anden bekymring paa den Kristelige Stand. Herre Gud os bi. Paa de da i denne Kirkers tied Kirkens Lifsgang forsagt, mand Kirken forringet, at kiøre mand, som før gaa 17 Kirker, kaldes nu saa skiøt forringet som Kirkerne begynder; Thi forvinden det, at Hollandiske Mænd i dette Kiøge er saa skiøt

Kirkens vnder dennes store bekostning og umage paabegyndt oc dennes forsvarligen fuld-
ført igiennem at forlenge, men gandske til forgiæves. Paa bog Cancellarius Mr. Jacob Trolle an-
maninde af de Hollandske Kirkens skikk, og lovede sig første flid for dennem at anvende,
om, kunde gaa dog ingiet vdrettet, successum bene et feliciter incepdum impedientibus vni-
dis ecclesiastici ordinis officibus, som ovenfor findis i den gamle Register Kirkens første bog
oc første Dagen, og nu samme første bog paa Dansk igien stærke maatte forsøge at læse. Ihl-
dem Kirkens Tiid Canon og Mr. Mogens Boje Kongl. Maj:ts befalingsmand paa Fyhnen
lagde gelmuedorp afbrøde og Sengiene opbygde Bremersvold, Kongen til Liifve forbed-
mon Kield's dorp gaard, som sidden nu kaldis Kiøbes gaard var alt tilforne af de Kiøer
opbygt. Hr Jørgen Friis Kiøge-mester Canon nemd sidden A, hvilket Kiøer ad
nom Sammensat af nogle Kirkens gamle Dogstaver T.Π.Y.M. ligersom Canon gamen,
nen Psalmebog kunde Canon nemd sidden: Τὰ πεϱὶ ὑμᾶν μεϱιμνᾶϱε, dette: tager
eder Selv vare, hvilket vi jo nøt at betænkelig ordsprog; Tej nedlog at den nøisom Kiøi,
sten skal af Kiøbstæderne liorligen Canon omsorg for den anden, som Timotheus, hvil-
ken Paulus med saadanen ord i sin skrivelse til de Philippenser ovenmaner: Ἀδελφοὶ
sigter Canon: ἔχω τὸν τοιοῦτον, ὅτι καὶ ψυχὴν μου τὰ περὶ ὑμῶν μεϱιμνήσει, dette: jeg
Canon ingen, som saa ligen nøiest med Sind, der skal saa hiertelig Canon omsorg
for nøde, Phil. 2, 20. saa bør dog nu Canon saa at sinde nu anden til sidde, at Canon nø-
forsømmes sit ngad; Luc. 6, 42. Paa at drage Splinten af sin Broders øine, at Canon
først uddragne bielken af sit ngads øine. Tal. 6, 2. 5. Paa at bære nu anders byrde,
at Canon for al ting bør sin ngen byrde; Paa at klage nu anders . . , at Canon ikke
giøre sig selv for mange fiender ved Borgen, men vdsønderlig skiøder sig selv. Der
da denne Hr Mand Canon bekiendt denne gudes Menighed med ordet og Sacramenter,
ne paa 22 aars tiid, Canon gud Canonne naade-ligen hiemkaldet, og fra mangfoldig
forløst; Canon Canons nøiest ladt sig saa bønhørende Gudinna og nu nøiste dattet, som Ca-
nen adskaard nøiest Canonne store vnderes Madgang; hvorom skal nidkiær Landelig vdi Si-
stovrina som nøiest følgne. Nu vndvagne Hr Jørgen Friis vdi andre Μεσσω Πο.
Πεϱὶ sin Sandhed paa sit Kostelse afbenne sig med saadanden

Madrigale.

Det aar den Spanier tog for først ad vanfage
Hvor nogle folkedis, som fra Paven vige torde,
dem ad fordeve i grund, til døde dem ad plage:
Det aar som Danskes Sværd for Falkenberg slog ned
De mange Svenske mænd, og afbrød stor dem giorde,
Blev jeg forordnet Prøst til denne Menighed.
Jeg ved guds naade saa paa dette sted med flid
Guds ord forkyndet har i tu og tiue aars tiid.

Madrigale Italis sic dr. 95. ma.
dre dette gala J: mater de fer.
textea, og saa kaldes saadant
en vise, der 8. 9. eller 10 vers
Canon nu fuld vinning. Corv.
Hegd. Dan: Cap. 20. pag. 181

VII. Hr Mogens Hanssøn; hidkaldet 1587. aftackede 1589. Prøst her i Elfulde
aar, og flue hen i det tredie.
Hr Jørgen Friis døde aar 1587 den dom. II Epiph. og blev begravnen Tiirsdagen nest
efter den 17 Januar. Hans Canon død maatte det staae med kald nogen tiid lang.

for adskillige Vanskøtter, og med mere som Mlb. Mogens Pose nu inden Kiøgd i Sauer
Kongel. Mayt. og Kiøgens Øvrige. Dog vilde han sig herpaa kaldet som Sognets Ca-
pellaner; Hr. Laurids Hansen i Merløse og prædikede Palmesøndag, og dette ef-
ter samme Hr. Jens Rasmusson, Capellan i Østofte, hvilke begge blev med takkigelse afsendige
de, efter som deres lod og vis var falden, som Probsten bogens ord lyder. Imidlertid og lang
om længe blev tid forskreven til ordineret Langfredag med navn Hr. Mogens Hansen, som
mogle gange for ret hans tienester i begge Kirker; og begge ret da den gode gud sam-
men til deres Menighed at forkynde; hvi vi saa for Kiøbet aar Dom. Jubilate Sønn
Mlb. Henning Pose til Kiærstrup paa sin Brodere Absalons Posis til Kield Krup og
Mogens Posis til Bremersvold deres umyndige og med Laurman deres Mlb. Hans Ulfstand
fuldmægtig, samt for sin ved umyndig kaldes medmand af begge Sognes, gierne dem til Hr. Mo-
gens Hansen fuldkommelig kald til at vore deres Menighed Sjæle forsørge og Sognet
og samme Dag Sognes Probstinde Hr. Jørgen Christensen i Østofte gav lov til Kiøbet
H. Hr. Jørgens og Hr. Mogens Hansen imellem, som nu gaaende, som gode Kiøbe aarsbrev
skulde giøre, og derpaa blev Kiøbet vitterligt gjort Mlb. gode Kalkes nærmeste af Sognets Kalogmænd
blev til Abels H. Hr. Jørgens Hustrue Barnes dattes med navn Margrethe Jørgensdatter.
Paa ogsaa Hr. Mogens Margrethe Jørgensdatter, som Hr. Jørgen Iriens, og Abell Hr.
Jørgens) daattes; og med Abel sin Hustrues Moder blev Kiøbet forrettet og vogne aa
lig gaaende, Hvorledes de om Naadsens Kiøb med Provstien blev contraherede, de
eod Kiøbet lyder Probsti Bogen om Vornesagen fol: 103; og i dette Contract mellem dem
om Naadsens Kiøb, er dette til dette stand forskrevet med mere: at med og baade Kon
og Søn i Augustkiøbe første Kiøbe til nytaar dem aarsens tiid, og Hvidsøndags
mark var da til nytaars mark; item der mueden blev Borgenlund, som ligger østen
i marken, til marken ubarnaad, at vore ikke Kiøbe gaarde til nogle mand
gaard og Kiøn, som andre Kiøgbønd i samme mark, mere at samme Borgen lunds Kiøn skal
i Lu dragen vore Hr. Mogens og Abel til ligeskifte, ligesom naadsmarkes Kiøn og a
dren grøde. Det maae nu dertil give vore Kommer dem af, at Borgenlund skiønnes af bon
og grøftes dem vundne om, i forbinde tiid at samme herred at indtage og indlede Ke
mandsken for Kiøbet, samme til Kiøbet kiøbs nøiagtig med Kiøn Kiøbd og nytaars ærend, med
det samme nu Kiøbt er saa skiønt falder for bekiendt, at Kolds skal i stand, samme samme
da lagt det ud til marken. Dog maa gaard i forbinde tiid ere saaledes for Kommet, for somme
for vrigheds og for vrigt af det, som Kiøbet vore Kiøbstæder saa dette sted til for nytaar, for
forbinde tiids nakkes Kiøgbønds skiød; og dette samme Contract Kiøbet skulde vore for
nieders kiøbd til, at det samme saaledes satt sig med Borgenlund i gammel tiid, og ad
Kiøbt saa dette sted Kiøbet ved nytaars gammel mangler med indlukkelse giøre skiøn Borg
mellem nytagen, med lade dem saa vore indlagt at følges med marken; dog dette
Hr. Mogens og Margrethe Jørgensdattes navn Kommer i ægtestab, samme dem gode Forle
gaard ikke vore skiødet; hvi dem ordsendige ægteskabs Kiøbelig gad er saadt blevne
Kiøgges tienster for Kolvet, dem Kiøgge til Kald, Borg, og ukiøbte; hvi som samme ord for
at samme for agtet som mand og rigtet anden mester med samme; hvi og saa længe
forde saa samme for Mlb. Mogens Pose, med til som blev Hr. Mogens saa gaaende
at som forstoor, at Kiøbt samme Kiøbe, og stedse Kiøgte Fuglsøe Kirke. Hr. Mogens og
skiøgt Kaldes dagt ilde afstod med sin Hustrue, og res blevne saa for vrigt og for mildt

*Hvad de tiider forsamlede Kongens Tienere mand sig mangt med første Kald, Exkkt mig de baade dem
og Præsten for Kiøbet. findes in margine i originalet.

i al sin Gaumel; at Gan Gaaes slagad sig til ærlig Ægtskabs Stand, og til sidst holt
Bryllup vaard giæsten i sit Gaard og hos Dagne folkene, og i Løbedrengene; Dog Gaas
Ægtskabs Gaaes Gaamen for aas sagde Klagemaal og Skilsmis med sine Hustrue
Mord og Ægtskabs Brøden, Hvorpaa nu fuldkom forvarsla, og nu nogrund ovd Gines sidst
i denne Hostgaard. Som sligt Gaaes Høibisne Høistørgen i Østrotte vorde forvaa sagde
nogle gange ad stemne Hr Mogens og Gaaes Hustrue for sig i ritte, Hvorom ad gaaende
ere; og ved d. 16 Decemb: aar 1588 maatte Hr Mogens ødgiøre i Østrotte Hostgaard sine
Fiender Torsdagt paa sit Hemmeds Bedrøvelig ende sit Kalds forretninger. Men ofte Hr Gaa
ikke nøies sig for bedrøvelse ofte Torpligts nedgold; saa blev Gan stemnet til Hemmed mod
som holdes i Mariebo den 6 Septemb: 1589; og paa det den da sidste Skilds gaae ved
Gaard dem ovan Hemmen, Bad Gan om Naade, og forpligtede sig til paa Hemmed,
ved fuld=villig ad resignere, oc gruesige Gud oc Mandig en dem sit Kald, ofte som Gan
det holdt i mange maader forhalt Hemmed vedb forvarsligt Hemmed. Den ofte
dem 16 Pindag Trinitatis Gaaes Hr Mogens resigneret, og ofte Høsta og giorde ofte
pligt Gaaes gruesage sit Hostkald til Arildse og oldorps Bønder, og dem med af
stafede Mandig en, Bad dem om Forladse. Det var herefter nøiagtig dem Hostet,
ad sidste Mund og Hemmed følges ad; saa mund Kaldes af Hr Christens gruue; ikke
uden dem stod, at de andre gode Hr Herres Hruppa stedse Hemm Hafft Hemmes sit sidste
tanke ord og Hymbolum ofte det som de sig ikke nøies vende; da Gaaes dem
nu Hr Mogens Hafft til ord Hvad ofte: Min Bord ende, bog, og Hande; Hvorom ses
ad Hos dem gamle Høibisne Daga bog fol: 157, a. thi Gaaes Gaaes, som Gaaes Hemmeds Ba.
rnskinnsha giaves tilkiende, Hvorud paa dette sted vist

For sin bord ende, nu Daam, underskriggelig iblandt de andre.
I sin bog, ad Dansk, vorunder i blandt Hr Herres.
I sin Hande nu Hemmer, Hoff i blandt de ordinaligen.

og med Hands ikkelig bønge, følges der giærne Kort og Kvide, hvilke 3 K mindre bønge,
ofte forvaa arsage nogen vndt, og forskiæres da Hoffe Bre af disse 3 K, naar de mide
bønges, 3 andre K, som aldrig Gaaes vorde gode, nemlig: Kalf: Klemmes:
Kummes; Der Hr Mogens Gaa Gaaes resigneret, bagaa Gan sig til Hostock,
og derfra til Tydskland, Hvor Gan Gaaes Gaat forskrevne igiem, vdi Hemmed ved
dem Malb. Maaned Mogens Hoges til Hiele, som var 2. M. Befalinges maaned derpaa
Hemmed, og der opholdt Gan sig til sin døde dag; og, som saa bør, ofte almindelig
Gaaetaktig Hemmed og ad vorskiedigen Hemmed, og blev siden tre vidtberømte
Mand Gaaes Historie blev Gaa ofte Gaaen, og paa siden kom i Ægtskab med en dag
ter med navn Friderich, Hvorpaa stoden, som og siden blev assadt for ad giøre folkes skiød
sen Gan Gaaes ilde med Handlet, saa Maatte Hemmes Kalde skam Hrent, og mist
og paa Laarene dennem afskaarne. Han fik dog igiem oprigtelse, og blev
en tiid lang der ofte Hoffvedige Dagne Kald. Dette Hr Mogens var da Hoges Hist
Gaa til stoden i sin Alder og 81 ørgang; Hand indskrives vel Gaa ad sige sin tilstand vdi
ofte Hrafve

Elegiaco.

Veg Magnus, det var: Hor, til Embedet var ringe
mer til et lyksligt Liv jeg havde Sind og Mood,

Jeg fra Forargelsek mig ikke vilde tvinge,
min Hustru var jeg ond, og hun var mig ej god.
For sligt jeg blev betænkt, som øvrigheden radde,
fra disse Kirker tu flet at aflige mig;
Til Hofstock drog jeg først, jeg Gud længe siden naaede,
der fik jeg leilighed, og døde christelig.

VIII. Hr Jørgen Pederson. Indkaldet 1589. bortdøede 1620. Sogne Præst paa i 31 aar
og Provist udj 6 aar. Den 8te evangelisk Pogunæst.

Den femte evangeliske Pogunæst til Arendsee og oldstrup Pogners navn den H. mangat
Fædrelig og Ærværdelig Mand Hr Jørgen Pederson, endskiønt og oprindelig født i Sjæl-
land, og af gudz hemmelige Forsyn kiød for fremmet af slig occasion, som her efter
tagner. Aar efter Christi Fødsel 1568 paa den 9. Maned, da ad Aarsag, saadt til Nøje,
borg Skole, og Aaret der næst ved Discipel i samme Aar. Aaret 1573 kom han der
fra til Otherse Skole, og af P. Morten Berdelsang i samme Byes Borgemesters Fædr.
da Lectore Scholæ, siden Pogunæst til vor Frue Kirke samstæds, blev sat i gode Lectie
og frequenterede der i 9 Aar. Aar 1582 paa Aaret af Skolen udmeldt og kaldet til ad
studere ved Høyere samme Stæds. Aar 1584. den 26 Martii resignerede han der sin Capel-
lanie i forskrevne Kiøbenhafns Academie, hvor han deponerede, hvor del kal
des, og i Studenternes tal blev indskrevet, samme Aar Paaske Tiden; og samme Aar der
næst den 13 Nov. paa Aaret tilbage kaldet fra Academiet ad vorn Skolemester i Nyborg
Enkelten sin befalling paa Landz tvenlige forrsaand indtil Aaret der næst den 13 Julii
Han da blev ordineret til ad vorn gudz ords Medhiælper og Capellan der i Nyborg
Aaret 1586 paa Aaret kaldet fra Nyborg at vorn Capellan til Hvad Kiøbsted i Otherse
som da var den forneemeste Kirke der i Biscopi, formedelst Knuds Kirke blev til ofte
fredlighed gudz Tienists forordnet, hvilket gilligen kald han tvenlige fra den
24 Aprilis i samme Aar og der næst først fremsaa Salighedens Aars tid tvenlige for-
vorstad. Aar 1589, næst ad Hr Morgens Hanson Sogn i Arendsee Kaldet resignerede
og dette Kald var ledigt, blev den H. mand den Ærværdige Hr Jørgen Kiedsom da forordnet
og lod sig til ad gilligt og tvenligt Kald i byggen Kirken Torn, liga S. Michels dag
forrommelte Aar, og der næst den 19 Trinit: saa ind faldt den 5 Octobr. blev han
agtet tvenlig Kaldet til ad Diæla Pogners og dette Stæds Pogunæst. Der næst for sig
ste han til Otherse, ad viere ved sin tvekommende Systersøn Anne Hansdatter, og
vors Bryllup blev Høytidelig holdet næst Christelig maaltid og gudz Kiendsk i Kirken
for vandt saa Otherse Aaad Kiær d. 11 Novemb: samme S. Morthens dag, hvor næst den
byggn Kiid til finden d. 1. Decemb: nær vores Komme, i gudz Navn ad sætte og skaffe dagen
Bryllaup, da han saa længe der næst blev sammen i ad Christelig Ægtestab i 30 aars
tiid og 9 maaneder der til. Deres ægtestab blev af gud dis meddelt med nafligen
med 10 Døtre, 5 Sønner og 5 Døtter. Aar 1614. den 8 Sept: Biscop, den ærværd-
ige Mand, M. Hans Knudsen døde var født i Landet, og Provisten paa i Sørnerød, den
Fædrelig Mand Hr Hans Hanson Pogunæst i Rødbye, var længst hiig, blev den
Salige Mand Hr Jørgen Pederson fordrevet til Biscop i Jyrrebye Kirke, og Sammen da
der af den vel bemeldte Mand Biscop, ved Gudz lige Provists embede er bekrevet, saa let
er umuskeligt, ad giøre paa den tiid nu Provist ordne Gierninger blev beskrevet, formedelst den
forrige nu sine døds aller fremdeles qualificerede og resignerede i thi giøre var saa tilligen

tvende Gudelige, lærde og vel beskikkede Prøbister i dette Gevir, af hvem aarsag, at den rette Lære dødfæg, var vi bleven vaare, og Bispen vaadste ikke, naar han kunde faa saadt Landet igiennem visitere. Dog kunde disse tvende gode Mænd allerede tilsammen hver anden i Lige nordisgrad og Kundskab ligi 10 dage; efter hvilke M. Hr. Hans Hansøn i Rodbye døde den 18 Aug. og Friedags, som var d. 18 Septembris, og blev saa d. 20 Sept. af den Gudelige Mand Hr. Jørgen Pedersen Gudeligen begravet, hvorom er meldet under Aarstallet i Prøbsten Dags-Bogen imod M. Hr. Jørgens navn saaledes.

Det bør og ikke glemmes at gaaes forbi, at den M. Hr. Jørgen Pedersøn kunde vel Prøbst paa i Lund aaar, da paakom den disputation imod Bispen M. Hans Knudsøn, som vi vagtedes at vorde den Crypto-Calvinianis imod mange og adskillige stærke Love og Edsvorne, baade paa Academiet og paa den i Regt, hvilket Komende vide, som vi ved Klange- og øgle-Sorgfæt, blev i Lund forvaret, dengang og forhindred vi gode Sjele udi den Gudelige Naade, og Bøy-øvrigheds Christeligen omsyggelighed; thi aaret 1616 blev Mag. M. Hans Knudsøn indsat med Hyrdedagne i Købmandgade og den blev Lærer over, vaar vi: 1. at han aldrig kunde troelig comenderes sine Skrifter den augsburgiske Confession imod Lutheri og Philippi Skrifter. 2. vaar vi og i Dangaarn og privat Samtale kunde fornemme og forstaa ved adskillige Calvinske vildfarelser. 3. at han ofte i sine Visitationer kunde forskrække mod Sandhedens Lys i Skrifter, at det svarer ikke vilde gaa dem vel, som i Religions Sager, med det gik mange i Hispanien under den strænge Pavelige Inquisition og vanefagelse, samt mange i England under den Marianske forfølgelse. 4. at han og kunde kaldet af Gud vor gode danske kirke ordinands, en Gudelig ordinandz, at Galen Bønder skulde kalde en Præst; da af den Aarsag bøjed, som havnem kunde for den første og anden Gang, vare dem M. imod Hr. Jørgen Pedersen og Hr. Hans i Nyekiøbing Landem de svarste vidnes, som vand Rad Dagen bekræftede, at han ofte kunde comenderet dem Calvinske Skrifter, som i mistelige Dage. Og da Bispen svarede for vidne, at det ord i mistelig, vaar aldrig Ord af hans mund, da sagde Hr. Jørgen: Si non hoc ad equivalens, og sagde med sidder mandom: det kan ikke Bispen negte, at man gang sad med med Bord, da mænd Børn læste, og jeg befalede dem ad vinje i Jesu Navn, kan da jo rettes Lovmænd sagde til mig: alt vor I med saa vidt som de andre: Prøbsten Hr. Jørgen spurde hvorvidt: Bispen svarede: hvorvidt at I befalede Ders Børn at bøje Knæ i Jesu Navn, hvor staaer det skrevet? Bispen svarede: det er bestemt og befalet af gudes Mund selv med Apostelen, at alle Knæ, hvad som vor i Himlen, paa Jorden og under jorden skulle bøje sig i Jesu Navn; da svarede Bispen: ja ligesom Englene vil i Himlen og Djævlene i Helvede ikke kan Knæ bøje sig, og om Jesum allerede aandeligviis, saa skulle og vi bøje Knæ, ikke de legemlige, men allene de vandelige Knæ i Jesu Navn; da vilde Hr. Cancelar Christen Friis til Borrebye sig vrevig og og sagde til Hr. Jørgen: Tu a. domine Proposite, quid ad hæc Episcopus responderit? det var: Hvad svarede Hr. Hans Bispen paa? Prøbsten sagde: Magnifice ed Perillustris Dn. Cancellarie, quod sentiebam, mox regerebam, spirituales sc. creaturas flectere genua suo more, nos nostro. det var: at Englene og Djævlene bøje Knæ paa deres aandelige viis allerede, men vi saa vor aandelige og legemlige viis tilligt. Da sagde Hr. Cancelar: det var vel svaret; Dem da Doctor Hans Resener Bisp i Købmandgade stod derfor, som gik

24, i mitte imod M. Hans Knudsøn, sagde saa: Mynnes I, Domine Magister, at vor
ikke og lagmue lig kud i himlen og i helvede? Saa ikke Enoch og Elias i himlen, Le-
vi, Corè, Dathan og Abiram i helvede lagmue lig kud at bøye i Jesu Navne. Derved
blev Biskop M. Hans Knudsøn taus, og blev afvigt, og medkaldet igien, og saa blev
Doct. fra sit Bispedømme, hvilket Doct. nu vidner at afskrive og læse ide
vid. m. fra pag 28 sammen mine manuscripter; Saa saare Hr. Herr Jørgen Pedersøn norske mu tro Disci-
pel for denne lille Hiord og Menighed i 34 aar vinteren til Maanedes, og strøgis o-
ver Englands Havand i 6 aar vinteren 3 gange; Hvis aar 1620. d. 14 August. Elske gud saa mue
Herren til sit ords Rige ved sin hellig Apostelembede, som det aar Herr i landet sat alle vinger gras
sere; Saa døde Hr. Mand Onsdagen for vor Herre salig bygge sine gudstienester i, efter som
Herr Medicinerne ved Navn Herr Knud tilforne var død, og begravne inden for kirke dørene
i gangen: og strax efter sine forrettede Embeder for vrigte Herr Jørgen over til Fugelse, og med
Trost, Absolution, og det Herrens nordiske Sacramente beleirede sin kiere Embedes Broder Hr.
Anders Jespers Søn i Fugelse, som laae besengt og død sig; Derefter forvrigte Herr strax
sit Hiem og overtog med dagen begrov Herr i kirkegaarden 7 Uge, hvor efter Herr be-
gynte sig at mage lig, svag og mangel uvidig til sit Embeds maaltid, og begierte af sine
Børnene, at naar vi mad, som Herren vil beskikke, maatte gienne Herren til den Mor-
genen. Men om Morgenen aad Herr himlen Brød i Guds Rige; Hvis Herr maatte strax
gaae fra borde til Dangen, og vrigte sig selv aldrig mere vorde, efter som Herren
Apostelen forgiftet gør sammen saa Herrlig om, at Herren maatte Herr mange Gan-
ge lig og saligen i Herrene sammen. Hvis Herr salige Mands Lig blev baard til kirke
og Kirkegaarden til for Hiøl og for Bodent. Herr Sidvanlig Vigets Mester var
Dette: Ps. 51 Herr vil dette Dages Psalme A. D. M. A.; Hvis Herr Symbolum og
Herren ord Herr vorde dette sine Psalme Vers af Davids 121 Psalme v. 2. à domino auxi-
lium meum, det er: min Hielp kommer fra Herren. nu følger dem Hr. Mands

Prosopopœia monorythmica Jambica

Der dannemarks Konge-Cos var blefven i slig Aar
Fra Othense jeg kiød ved lovlig kaldet er
og strax bevidste mig ved guds ords kundskab lærd.
I skoler hidindtil, i Herrens kirker der
Jeg haver troelig lært, bevidst og troe skab her,
Ved guds Aands ord og kraft bestood jeg vel er kver,
og ved guds naade var jeg idet lesnet sinder,
til Probsts Embede jeg er og agted vorde.

IX. Hr. Erich Andersen Tuxen.

Kiød kaldet . . . 1620. } Vogn Kirke her i Ly kier.
Bord døde . . . 1642 }

Den sande Lutherske allene evangeliske Kirke til disse Vogners vare den Lærdige og me-
get velbaarne Mand Herr Erich Andersen Tuxen, var født d. 3 Marti 1587 i Tranekier
Kirkegaard saa Langeland af gode, ærlige og Lærdige Forældre.
Aar 1600 den 28 Aug: blev han skikket kiød vorde til Lærdet, og sat i Nyestad Skole, hvor
han saae saa vorde da vare Skolemester. Idet samme d. 29 April kom han derfra til Ode-

«se skola, som samt H. Laches dog samma aar 1602 og satte sam i Svenborgs skola, hvor
1604, i sins alders 8 aar; kom sam tilbage til othense skola, og frequenterede
saa der i 7 aar. Aar 1610. d. 11 Junii forvigte sam til Kiøbenhavn med sin h. Broder
«sens M. Hans Michelsens sl. sidste doctoris i den H. Skrift og vor nordiske Kirkis Bispegaards
teslimonio; Samme aar og maaned S. Hans aftten blev sam antagen i Studenternes tall
og derefter continuerede sine studia meget flittelig saa at det kongel. Academie
saldt fiorde aar. Aar 1614 blev sam af sine Herr Forældre hiemkaldet, at sam
skulde med de Frysers stipendio vorde ude lands saa fremmed Academier sine stude-
ringer at forfatte; Men efterdi skola mesters befalling sattes tid i Svendborg skola var
endig, og Biskoppen den vordigen mand D. Hans Michelsen tilbød samme samme be-
stilling, da forandrede sam sit forsæt med sin ude lands reise, og antog skola mesters
befalling i forbemelte skola, og den bekiende paa 4 aars tid. Dersom med bar tiid sam
samen skola kald flittelig og vel betiente, blev sam inviteret til Baccalauri graden
af Professorerne i Kiøbenhavn, og saa efter Biskoppens villie og befaling androg
den til bedre honores, og blev Philosophiæ Baccalaureus d. 11 Maij 1616.

1619. d. 1 maij, i sins alders 33 aar, blev sam af den sal: meget ærbarlige Mand M.
Jens Lauridsøn, den tiid Dogne Provst til S. Knuds kirke i othense, kaldet at vorde sins
medhielper, og forestod sam den samme Capellans stemme meget troelig og vel noget
maner med ved 1 aar; thi aar 1620 vid Augusti, efter Kulbrue la forrige Herr Jørgen Pe-
dersens, som var Dogne Provst sær til stede, og Kiøbstedens Fuglsie herred, sins død,
blev sam fiid beskrevet, og blev meget kerligen kaldet til at vorde ved Vindinge
og ved Dogne Provst til den gods mandige Arendtsk og olstorp Dogner.

Aar 1621. dom: Septuages: blev sins kiære Ekiellig Fuldet sær i Herrestrogaarden med den
ærlig og dydesamme Frouen qvinde Anne Hansdatter, sins H. Forvalders efterleverske, og lavede da
til samen i ind og vrigheds ægteskab noksom 10 aar; thi aar 1631 meget for Juul kaldet gode
qvinde Salige børst i sins 86 aar. Næste aar efter sins Kiæreste død, tog sins gamle
Venge, Brudesvott, sent over saand, saa at sam maatte vente sølv med Brugen, og
derfor var Kiærlige forsaas sagt at kalde sig sin Medhielper.

Aar 1642. d. 16 Julii fik den gode gods mand sin god Ende paa alt sit vork; thi om
efteren der Kloken var 10, dode sam salig børst i Herren; Begrafning var sam i sin
tiid, og sin meget ærlig Mand for gods vren, derfor og ej alle til maals; sins Liv,
medte tiid i verden var 55 aar 4 maaneder 7 vger og 5 dage. Sins Dydesamme maad
efte sam vel begrede; thi dennem sammen sam vorder sin vd Joseph. Den samme Medhielper maad
efte sam vel og besørge, hvilken sam troelig sams forsynde maatte i ll aar.

Den H. Mands Liigtog, som sam selv i sit yderste begierte at forsamlede i sin
begravelse, var denne af Joh: 16 Cap. Vandelig, vandelig, siger jeg eder, I skulle
græde og hyle, men verden skal glæde sig; og I skulle vorde bedrøvede, men eders
bedrøvelse skal omvendes til glæde.

Dennem samme H. Mands Monumente, Epitafium- og Liigvendts-vorde sam vorder det
efte: A. Qvorvidt connecteres og sammenføyes dissen Vogstavers E.A.T.L. og bety-
der Erich Andersøn Tygen, Langelandus; thi Tygen sammen vorder sins fødrene fol-
kes til vane;

Den H. Mand vil sær vedføres ligesom sær skulig sin Mand
falder at beskrive i dette Monorythmo anapæstico:

De Othenſe Borgere vare mig huldе;
Jeg disſe tu Kirker betiene dog ſkuldе;
Jeg tarde med Ilver, og Synden ej dulde,
Jeg torde vel røre Samvittigheds bulde;
Min vardige formand jeg troeligen fuldе
fra Skoler til Kirker, fra Kirker til muldе.

X. Hr Jacob Clauſon.

Gudskalskt . . . 1642. } var Medhielper i 8 aar
Hvidbiørn . . . 1668. } Sognepræſt ere i 25 aar, og næſten 3 aar
Rubbye i 10 aar.

Eftter at jeg var Gudi til Behag antaget mieн H: Forgiengers Lærepund og Befalning for
da maae jeg og mit ringe Lærepund ünd gudз Naade i Christo Jesu fraleggе, anſkrim
Nar efter Christi Byrd 1619 i forgaarsd, efter at den forbemelte Combe med det
mangе slags Ilde var fant over disse Lande, da Dommedags Candele, som var i det
dag Mariæ Evangelii dag, aarlig indfaldende d. 25 April, som nu den sidste Paaskeda
den i nogad dag Komen lod, nu jeg aarlig fød og foldet paa mieн fyndige Jord for i
Verden, som er undfanget i det onde, Gerilland mine Medfalds Liemen nu den 23 Klokt
tiemen fra Solens opgang 24 April: Søndagen til forne, efter Astronomiske Rig
ad regnе; i gerilken tiemen Jupiter stander fast Regnemand; gud gav dog vorde den,
som mig Christen daab gav Navn, sig til den, mig, sit Navn, til gode,

Met Fødsels stad er nu den byggt gaard, kaldet Gorg gaard i Nørskou. Sogn
i Landet, med gerilken gaard mieн H: Forgelder af den Høj Adle og Velb: H: Mand
for Jacob Rosenkrandz til Kierstrup paa Fyrsing; dengl Maj:ts Befalings Mand paa
Nyborrig Slot, og gaves H: velb: Frue, Frue Pernille Gyldenstierne Navn mi
forlaanede, frie for al afgift, og deres Børn fra deres Fødsted frie og fralse i
alle maader, som deres fra gudз børne ünd nielsе;

Min Fader var nu arlig og vel forsynen Mand ved Navn Claus Anderſon, som di
rede fogd paa Vollerup gaard og Ottebierringegaard i 34 Aar, gudз for sine Gaue trigh
gudering for gvert Aar, og siden paa sin Alderdom Gyrrende fogd nu sidſte Tid i Vo
den samme Gaard i Landet; og var i Holstein af gode Arlige Forældre fød og baaren
Min Moder var nu arlig og gudfrygtig qvinde ved Navn Mette Jacobsdatter, bar
fød i Vollerup Prestegaard af gode Arlige Forældre; disse mine K. Forældre la
ogsiden aen i Christen saligen Gravsaede, og forsamlede til deres gravar i Svend
ad deres öjne skulle ikke see al den ælighed, som nu Komen over disse Lande.

Strax efter at mine H: Forældre vare undfangne med mig i deres Ægtestab, Ga
den da mig igiennem offrede gudз ære i gienn Forbøns og forenigelsens Bad, gerilket skee
den lige 8 Dage dagen efter mit naturlige førstefødsel, som var Dom: Jacunditа
lis: Paa samme Maade mine Broder Hans Klausen til Oder, Sanct Hans i Ode
med privat inſtitution ad lade mig optegne og ünderviise i gudз frygt og Boglig Lo
efter efter mit Alders maade af nøie gode og Arlige Karle efter mine andre; Siden i
mit Alders 13 Aar, som var 1632, forvar mieн H: forælder forfremmed mig til Nyge
ding skole: paa gerilken Skiss mine H: Moder til sin Salsorg, og jeg der blev andre Aar efte
deres Ingivelse i den forbemelte Høj Velb: Mands D: Anders Skiøttes: Gaards ehaj: Lyst me
cus: gives for betaling; hvor jeg nu i Aar nogen, indtil den H: Mand med sin Fuldmæ
bortdøde i Skotland tid i forbemelte Aar; jeg og da saldes befangt af Skotske blev fan

gnedt af min H. Fader, og medaltha da liggn i Kiøder paa nu trogne Jomfrv vi vijn
sin Kiøne, og da fandt min H. Moder om natten til döds. Forsaavit dhr effter vrisse min
H. Fader med mig til Nijekiöbing igiennem, og da indlagde mig i Kiød: og Kiöl: Mandes H.
M. Laurids Jensis Huus, hvor jeg til Mortens dag 1633 for betaling forblev og skolen
frequenterede; da min H. Fader forreiste med mig til den adelige Kiole Herlufsholm,
og der indsatte mig under den Kiöl: Mandes M. Jacob Spreillerup, som da var Rector
Schola, hvors disciplin, som navnlig i 3 aar forend jeg blev kaldet derfra til fad.
denne Fundats; Hvor udi H. Mand gandske vel forfarnede mig indtil jeg kom i hvis
nogen lectie paa et aars tid, da succederede Formand Fader: og Kiöl: Mand
D. Johan Radtkier, da Rector Schola, men siden Kongl. Mayte Kiøbstadskriver, og der-
effter Biskop i Viborg, som effter 1 aars forløb dimitterede mig til Kiøb. Academie,
effter ad den Kiöl: avancerede Mand D. Jesper Brochmand, Selandiæ Episcopus, med
salen 14 Aarene udmelt og dygtig Lineal til at anamm Civitatem academicam,
med hvilken jeg blev donered d. 16 Maij Anno 1637. Rectore D. Olao Vormio; deca
no M. Vulfgango Thurmano: dereffter Formes jeg, og fuldte mig paa Academiet
i nød vendige Theol: og Philos: studia 3½ aars tid, og imod Aarstid Anno 1640 d. 12
Maij promoverede in Baccalaureum Philosophiæ effter H: Doct. Hanskefands forn.
gienævnte, som da var Jumus Theologus, fandt og effter H: M. Johan Christophersen
Philosophiæ Decano invitation; hvorved jeg blev til examen Theologicum anderledes, og
d. 21 Marbii ved forvunden Aars Collum Professorum alleklationem de studio Theologiæ lau
dabiliter inchoato; medens samme Aars vor jeg mangel udi vor modtlig kaldet til Slagelse
Skole, den tid jeg aldrig stor saa: først i 3die Lectie ad vom Collega, gandsbat jeg betiente sig
d. Aarig. 40, til d. 28 Januv. Anno 1641; Paa hvilken dag jeg blev forfornet til den øvers
ste Forvaar bestilling i samme Skole, gandsbat jeg betiente og fornam saaledes, at
Biskoppen H: d: Jesper Brochmand, den Tid visiterede i Slagelse Skole d. 22 Sept: i
samme Aar, og bad sig da allene i min Lectie paa mit Gadedør, at han skjøde til Rector:
Schola Dn: M. Corvinum, hic potest habere idoneos Discipulos; og imedens skj
ede til mig, tog af sin Kaad med disse Ord: vale Dn. Jacobe, Anole nimis cito deserere
hanc tuam Statione m; Ego n: faciam, at non pœnitead te diuturna mansionis
Dine Ester min Tid jeg i forbemeldte Fundats Kom til Huus Famulum under maaltid,
effter Ordinarium, min Fød: og Vell: Mand H. Frandz Brun, Vogt udi Kiøbstad
Vogn, som for kiendte mig Disses affection at noden saa god imod mig, at han skjød
sig ad nille gierne mig sit eget Huus Stipendium at vrisse ad med paa fornemme Aca
demier; dog forblev jeg i min ordinaire Skole bestilling til Anno 1642, i hvilken Aar
jeg d: 5 Januar: sin vorige Fader i forvunderlig Tid og Aar vrisa allene fra achte H: Sor
mand, som da laae syg dödsen, og fandt mig med Bucht sit kaldes Brev; mane og i
skjende sig ved den H: Herres H: Salle Rosenkrandses 2de recomendationer; den ene
til H: Mag. Frandz Lykke, som og havde sin Hovedgaard Hes i Vognet, den anden
til Biskop H: d. Hans Michelsen, som effter forgaanen examen i M. Jacob: Sperling
og M. Ludovici var vorden ordineret mig til Sit Kl: Frodebla Fen Brud i den sidste
Pinsefolding Gads Navn i H. Knuds Kirke d. 26 Januv. 1642, med Lovord og paalegning af samme
Kirkes Prov i Byen; hvorfra jeg begav mig paa Hiemreise d. 29 Dec: 41, med Kom paa
d. 31 til Slagelse, hvor jeg effter Rectoris Ordination forblev til d. 26 Febr. 1642 ad Skolen

26, imidlertid tiid med nye andre Kiøeds forsikringer, paa hvilken jeg saa vel som
de, og strax begav mig paa Reisen til Vordingborg. Kom saa over d. 25 febr. til Falster
med stor Fare og Besvær; d. 28 febr. kom jeg over til Lange, d. 2 Marti land kom først
frem til Arendløf, og d. 13 Martii, som var Dom: Oculi, fange jeg i Byen Lidt Kirke
min første Messe, og der efter til Børling med Kirken med videre H. Sorenand for nem
mede Kirker i Orsted til d. 16 Julii, paa hvilken dag min H. Sorenand salig i Her
ren kom, derefter d. 31 Julij, som var Dom: 8 Trinit. blev jeg lovlig kaldet
ad Horn Pogum Kloff til Arendløf og Olstrup Kirker.

Eth nest følgende Aar 1643 forfremmede gud mig i ægteskab med min første H. Søfren
Anne Sørens datter, hvis Fader var Sal: med Hr. Sørgen Pedersen, Pogum Kirke til d.
2 Kirker og Provst i Fuglse Herred, og stande vor Bryllup her i Orsted paa den d. 29 Martii
som var Dominica Septuagesima

Dagen første H. Søfrens Kone med mig ofrlig og kierlig vogned over nedlar; gud kald
de hende saa fred med mig ved en salig død i sin Barselnød, og sine saa efterlod mig sin Dø
ter med min Kone, Sørgen Jacobsen, som sidenhen til Aars vond mig lydig og tro

Efter valbe H. Søfrens død forsynede gud mig til ny ægteskab igien med
H. Vibeke Jens datter, som var H. Hr. Rasmus Kiøringes* i Fordum Pogum Kloff i Vald
Aars Efterladenskab; hvilken fader var den forrenævnte H. med Hr. Jens Sang, fordum
Pogum Kloff i Sandbye og Provst i Nørre Herred; og blev vi copulerede her i Arendløf
Kirke d. 13 octob., som var den 17de Søndag efter Trinitatis 1644. Paa samme vor bryl
lup blev givne 15 af K. M. skibe her Øjendommelandz stykker i brand af den Hollandske
Østindiske Flode * *, og vor gæster til stor forskrækkelse og skelvinge. Saa den
dag til d. 9 Nov. 1649, som er 15 Aar og 3 Maaned, kunde jeg med den H. gemene i
ligt kalig og ønsket ægteskab, hvilket gud velsignede med 11 Børn, 6 Døtre
og 5 Sønner; dem, gud vorde dem: jeg har alle fast ejendeles; af hvilke de 5 Sønner
vare den forrende salig i Herren; hvor som igienlevende er vi den 5 Sønner; jeg be
der gud, at han aldrig vil forlade dem fadreløse.

Efter forrige ejendelig ægteskab kunde jeg i forgelig og ønskelig stand fra d.
Nov. 1649 til d. 20 febr. 1661 i somme 1 Aar og 3 Maaneder, paa hvilken dag mit
ægteskabs Copulation stande i Nakskous Kirke med den H. gemene Ide Jens datter
f. H. Hans Madsens i Nakskou fordum Raadmands Efterladenskab, som og kal
des med mig ved ønskelig ægteskab vidne Aar fuldt paa 4de Aar; hvis gud dog vil
fra den 16 octobr: A° 1664.

Ligesom min gud vor Herre har kaldet mig i forskiellig stor vanskelighed
den dat, hvilket jeg aldrig skal kan forgæte; saa har jeg og A° 1638 imod min vel
bekomne Kones meenedes Mdb. Philip: Jacobs Datters christelige befaling
ad jeg efter forrige Provstes H. Hr. Sørgens død, skulde Provst til bedre
den, med til den Kirke i den forskrevne Kriges tiid kom vogne mig den god gav
ord til Præsten; dog imidlertid forfalt den disquisition om Wigens kald,
hvilken sag den skulde stande ved liv, da velbemeldte Philip Jacobs Datter,

---

* om dat var Kiørings eller Kiørings navn jeg ej; da den første Bogstav ej ækkeligt.

** dat maa kaldes navnet Corsarder skibe, som blev brændte; dog Holberg meldes ej dat
om, ej heller skulle ødelagt den Hollandske dat aars navn i Østersøen.

M. Knud Lavese, saa Biskoppens gode behag, med dennes missive saadt ganske fu-
gelle forvendt om, kundgiorde mig fuldkommen Grund at nedenn ovenn Fuglse Sogned, beil-
ad den H: gudz mand d: 7 Januarij Jacobsen confirmerede i sin første Vestalz, herefter.

Denne H: mand blef sijg og sengeliggende med Juul 1668* saa vel til Torsdagen næst
næst Pindsedag, som var d: 14 maij, da gud kaldede hannem herfra; og forrettede hr Anders Krog i
Fuglse Sogn ovenn skrefne Liigtext Gen: 32, v: 8 næst ovenn begiæring, og tog sine Symbolum Rom.
8, v. 28. til Exordium. —

---

* Dette aars tal synes at være urigtigt, naar agtes at den findes i begiendelsen af denne
Mands Vita nu just dette sadt, som det saa vel døde ved; det kan ellers i originalet og
læses for 1665, som ellers ikke synes urigtigt i samme sammen; dog lader det i originalet
vorde ved at skulle være 1668.

Finis.

Ulf nu taijkt Cog xx Sueun Dom omnes Diskes Mag:
Hans Knudsen / vide antea pag. 21 et 22 / skr.
, vnd gaa nd Gniedt blad, saa ledes.

*

Sententia M. Johannis Canudi lata in Comitijs publicis
1616. d. 3. Junii in presentia Regis et Episcoporum danie.

Quandoquidem M. Johannes Canutus
1. Non augustanam Confessionem, non Lutherum, non Philippum simpliciter commendavit.
2. In publicis Concionibus et disputationibus, in privatis Collegijs Collegijs dogmata Calvinianorum et proposuerit, et defenderit contra ordinationem et Regia edicta.
3. Facta mentione Hispanica Inquisitionis et persecutionis subditos perterrefecit cum contempta ordinationem appellans in signem ordinationem;
statuit Regia Majestas suffragijs Regni Senatorum et Episcoporum danie pronominandum M. Johannem Canutum ab officio suo removendum esse, qui longe graviori poena dignus fuisset, nisi S. R. Majestas pro singulari Clemencia S. S. ministerio pepercisset.

Senatores Regni danie pro tempore ibi
dn. Cancellarius Regius Christ. Friis
Manderupius Pasberg:
Jacobus Ulfeld.

Superintendentes
Johannes Aegidius. Aarhus:
Nicolaus Arctander, Viborg:
Christianus Johanes, Aalborg:
Paulus , Lunders: —